

Werkpleklers

Hoe herkennen we een krachtige werkplekleeromgeving?

De prijsuitreiking met van links naar rechts Jeannette Geldens, Theo Bergen en Herman Popeijus

Foto: Ruitheide van Vliet, Velton

Werkpleklers staat enorm in de belangstelling. Zowel in het buitenland als hier in Nederland worden leraren in het basisonderwijs voor een groot deel opgeleid in de scholen zelf. Ook de inspectie krijgt bij haar schoolbezoeken te maken met de school als werkplekleeromgeving. Het is daarom interessant om op de hoogte te zijn van de eisen die aan een dergelijke omgeving moeten worden gesteld. Jeannette Geldens doet hier samen met Herman Popeijus en Theo Bergen onderzoek naar. De eerste resultaten zijn vorig jaar in een artikel in het VELON (Vereniging Lerarenopleiders Nederland) tijdschrift gepubliceerd. Dit artikel is recent zelfs bekroond met de Gerard M. Willemsprijs als beste artikel van het jaar.

Het onderzoek naar werkpleklers is een van de projecten binnen het onderzoeksprogramma 'De professionele Ontwikkeling van Leraren'. Jeannette Geldens is hogeschooldocent van pabo De Kempel te Helmond. Zij voert dit onderzoek voor pabo De Kempel uit als promotieonderzoek aan de Katholieke Universiteit Nijmegen.

Herman Popeijus is inspecteur van kantoor Eindhoven. Tevens is hij projectleider van het onderzoek en in deeltijd verbonden aan het ILS/KUN. Theo Bergen is programmaleider en directeur van het ILS/KUN.

In het artikel beschrijven de auteurs aan welke kenmerken een krachtige werkplekleeromgeving zou moeten voldoen. Die kenmerken verkregen zij op basis van een literatuurstudie en twee concept-mappings bij praktijkmensen en bij experts. Eén van de kenmerken, die van cruciaal belang blijkt te zijn, betreft de rol en de vaardigheden van de mentor. Er is echter weinig bekend over hoe deze in de praktijk wordt ingevuld. Gedegen onderzoek naar wat de begeleiders op scholen aan aanstaande leraren proberen te leren en hoe zij hun rol als mentor invullen, ontbreekt tot op heden. En dat vormt een zeker risico, want een goede leraar is niet per definitie een goede begeleider. In het onderzoek wordt daarom nog een afzonderlijke deelstudie aan 'mentoring en coaching' gewijd.

Ook over de praktische invulling van de overige kwaliteitskenmerken van de werkplekleeromgeving is nog weinig bekend. Het is daarmee zelfs de vraag of de huidige invulling van het werkpleklers wel effectief en efficiënt is. Meer inzicht in de wijze waarop de lerarenopleidingen samen met hun partnerscholen vormgeven aan werkplekleeromgevingen, is dan ook noodzakelijk.

Voor de inspectie is dit interessante materie. Zo biedt het artikel handvatten om op basis van de onderscheiden ken-

merken een werkplekleeromgeving te beoordelen. In Zwolle is de pabo Windesheim hier al direct mee aan de slag gegaan en wordt een beoordelingskader gemaakt voor leerwerktrajecten. Ook blijken relaties aanwezig met verschillende indicatoren die de inspectie gebruikt. Te denken is aan de 'doorlopende lijn', 'professionaliteit' en 'afstemming op behoeften'. Andere zijn niet zodanig in ons toezichtkader benoemd maar wel heel herkenbaar, zoals 'groei naar (start)bekwaamheden', 'kenmerkende situaties' en 'balans theorie en praktijk'. In totaal zijn in het artikel twintig van deze kenmerken onderscheiden.

In het vervolgdeel van het onderzoek wordt nader onderzocht wat nu in de praktijk de kenmerkende eigenschappen of elementen zijn van een werkplekleeromgeving en of de eerst onderscheiden kenmerken als analytisch kader bruikbaar blijken. Dit wordt gedaan door kwalitatieve analysetechnieken toe te passen in twee cases waarin pabo De Kempel en een partnerschool het werkpleklers echt in de praktijk toepassen. Eén case met zij-instromers en één met reguliere studenten.

De resultaten van de eerste case zijn inmiddels bekend en zullen op de komende Onderwijs Researchdagen (ORD2004 in Utrecht) worden gepresenteerd.

Eén van de criteria om de prijs aan het bovengenoemde artikel toe te kennen luidde: 'Dit is nou een artikel dat je alle collega's zou laten lezen als je een studiedag over dat onderwerp houdt.' Daaraan kan met recht worden toegevoegd dat het voor alle collega's binnen de inspectie de moeite van het lezen meer dan waard is. Herman Popeijus zal de komende weken op een aantal plaatsen binnen de inspectie een toelichting geven op het onderzoek. Het artikel is te vinden op de homepage van kantoor Eindhoven. ■

Kees Lintermans

Citeertitel:

Lintermans, K. (2004). Werkpleklers. Hoe herkennen we een krachtige werkplekleeromgeving? [Informatie over het promotieonderzoek van drs. J.J.M. Geldens]. *Introspectie*, 24(2), 11.